

UREDNIŠTVO ZARJE je v Ljubljani, Franciškanska ulica št. 8 (nakarna I. nadst.). Uradne ure za stranke so od 10. do 11. ure dne in od 5. do 6. ure popoldne vsak dan razen nedelj in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

ABONCINI: celoletna 200 tolarjev ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogrsko in Francijo K 2160, polletna K 1080, četrtletna K 440, mesečna K 120; za Nemčijo celoletno K 2640; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 3600.

Fosamezne številke po 8 vin.

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov
ob pol 11. dopoldne.

UPRAVNIŠTVO se nahaja v Selenburgovi ulici št. 6, II., in uraduje za stranke od 8. do 12. dopoldne in od 3. do 7. zvečer. Inzerati: enostopna petstotnica 30 vin., pogojen prostor, poslana in reklame 40 vin. — Inzerate sprejema upravništvo.

Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo.

Reklamacije lista so poštnine proste.

Štev. 715. **V Ljubljani, v sredo dne 22. oktobra 1913.** **Leto III.**

Berchtoldova slavna zmaga.

Generalni tajnik v srbskem ministrstvu za zunanje zadeve Stepanović je naznanil avstrijskemu zastopniku v Belgradu gospodu Storcku, da so dobile srbske čete, kar jih je na albanskih tleh, povelje, naj se umaknejo čez mejo, tako da ne bo do nedelje nobenega srbskega vojaka več na albanskem ozemlju. S tem je rešen najnovejši »problem«, ki ga je iztekla Berchtoldova politična umetnost in od avstrijskih narodov je odvrnjena nevarnost oboroženega konflikta s Srbijo. Grof Berchtold in njegovi oprode bodo do nedvomno razglušali za velik triumf; naša zunanja politika, ki je celo leto ob največjem naporu in ob porabi največjih sredstev dosegla najmanjši uspeh, zato pa tem več blamaž, bo zapisala ta povoljni rezultat z najdebelejšimi črkami v svojo kroniko, delovanje naše diplomacije pa bodo izkušali pokazati lahkovernim ljudem kot modrost vse modrosti, kot neprekinjeno verigo globoko premišljenih, temeljito zasnovanih in smotreno izvedenih akcij.

Na srečo niso vsi prebivalci Avstrije sami lahkoverni ljudje, pa bo učinek Berchtoldovih slavošpevov precej manjši, kakor si domišlja. Naše ministrstvo za zunanje zadeve je bilo poslalo Srbiji ultimatum, zažugalo ji je, da nastopi Avstrija z najostrejšimi, torej z militarističnimi sredstvi, če ne zapusti srbsko vojaštvo v osmih dneh albanskega ozemlja. Avstrija se je torej posluzila takega aparata, da bi človek moral misliti, da gre za življenske interese naše države, porabila je zadnje sredstvo, ki je običajno pred izbruhom vojne, kakor da preti Avstriji direktna nevarnost od Srbije.

V resnici je bila zadeva, zaradi katere se je naša diplomacija tako energično postavila, sama po sebi zelo malenkostna; popolnoma nevažna pa je bila za avstrijske narode. Srbi so imeli po končani balkanski vojni nekaj vojaštva na ozemlju avtonomne Albanije ter so izjavljali, da je to potrebno za varnost njihovih meja. Kljub temu pa so opustili svoje pozicije, ko so jih vselesile opozorile, da so albanske meje določene na londonski konferenci ter jih pozvale, naj odstranijo svoje vojaštvo. Kmalu nato se je izvršil znan arnavtski napad na srbske kraje in srbska vlada je dejala, da se to ne bi bilo zgodilo, če bi bile ostale nekatere strategične točke v Albaniji toliko časa v srbskih rokah, da bi bil v Albaniji uveden in zagotovljen mir. Ko je po prvotnih neuspehih Srbija premagala arnavtske napade, jih je njeno vojaštvo zasledovalo tudi čez mejo in je potem zasedlo nekatere postojanke, češ če se to ne zgodi, je Srbija v nevarnosti, da jo zopet »priateljsko« obiščejo Arnavti.

Težko je soditi, če je srbska trditve resnična ali ne. Gotovo je bila srbska vlada pod močnim pritiskom svojih gneralov, ki so si znali v dveh vojnah pridobiti nenavadno velik vpliv. To je vedno tako, če ima kakšna soldateska dolgo prvo besedo v deželi. Če se vojska lahko sklicuje na take zmage, kakršne so spremljale srbsko orožje, pa postanejo njeni voditelji še posebno oblastni. Srbska vlada je morala v mnogih drugih ozirih občutiti prevzetnost in domišljavost svojih generalov, pa je prav lahko mogoče, da so tudi v albanski aferi oni bolj odločevali kakor gospod Pašić.

Toda za nas ni posebno važno, kakšne razloge je imela Srbija za okupacijo albanskih pozicij. Ker je londonska konferenca določila albanske meje, se je bilo pač lahko zanašati na to, da jih bodo tudi vselesile znale varovati; in grofu Berchtoldu nikakor ni bilo treba smatrati le reči za svojo posebno skrb. Doslej pa je Albanija še zelo nedovršena država. Nihče ne ve zanesljivo, kdo zdaj tam vlada, kdo skrbi za red, kdo ima toliko moči, da bi ga vzdrževal. Srbske posadke ob meji so bile miru v Albaniji gotovo manj nevarne kakor notranja nasprotja med posameznimi plemeni in bajraktarji. Če bi bilo tistih par srbskih stotni ostalo tam, kjer so bile, dokler ne bo Albanija tako urejena, da bo mogoče govoriti o državi, ne bi nihče mogel reči, da je to kakšna nesreča.

Toda ker je Avstrija nekakšna porodnica avtonomne Albanije, naj bi že bilo, da se grof Berchtold nekoliko briga za tega doslej še jako slabo vzgojenega otroka, dasi ima črnomurana država gotovo doma dosti večjih in važnejših skrbi. Grof Berchtold, ki je sicer precej pogumen mož, je kazal čuden strah, da bi Srbija izvajala posledice, ako bi se ji dovolilo, da osta-

nejo njeni vojaki nekaj časa v lepi Albaniji, pa nemara resno zahtevala, da se premaknejo meje. Temu strahu bi se deloma dala pripisati nerazna naglica, s katero je nastopila naša diplomacija, dasi hitrost navadno ni največja čednost Avstrije, zlasti doma ne. Preden se je n. pr. odločila, da je poklicala rezerviste iz obmejnih krajev in jih poslala domov, je bilo treba nena- vadno veliko potrpljenja.

Recimo pa, da je bilo treba Berchtoldu nekoliko slave, ker je imel premalo triumfov in preveč polomov tekem prve in druge vojne. Tedaj je pa še vedno vprašanje, čemu je bil potreben kar ultimatum, kakor da je Srbija zasedla Slavonijo in Bosno, ne pa par albanskih gnezdov. Kar se je doseglo s tako pretilnim in zato tako nevarnim sredstvom, bi se bilo nedvomno doseglo s kakšnim manj energičnim korakom, kajti da Srbija ne bo meni nič tebi nič pričela vojne z Avstrijo, posebno sedaj, ko je vsled dveh ali pravzaprav treh vojn popolnoma izčrpana, bi bil grofu Stürgkhu lahko povedal vsak politični praktikant, ki si je iz šolske dobe zapomnil, koliko površja in prebivalstva ima Avstrija, koliko pa Srbija. In da se avstrijska vojska lahko mobilizira, tudi če ni bil nikomur podan ultimatum, smo videli lani. Ako bi bila zadeva tako važna, da bi se izplačalo zaradi nje streljati in sekati, se ne bi bilo treba batj Avstriji nobene zamude, posebno ne, ker je vedela, da ne bo nihče podpiral Srbije zaradi par albanskih vasi.

Prav zato, ker je zadeva tako malo važna, je bil naš razburjeni nastop smešen, ne pa impozanten. Ta občutek so imeli tudi naši zavezniki v Nemčiji in Italiji. Ko je Avstrija storila prvi korak v Belgradu in se zadovoljila z »nujnim nasvetom«, naj se Srbi popolnoma umaknejo iz Albanije, se je pridružila vsa trojeva. Ko pa je prišlo Berchtoldu na misel, da zažuga Srbiji z ultimatom, smo ostali osamljeni; v Rimu in v Berlinu niso hoteli ničesar slišati o tem, pa so nam prepustili ne le odgovornost za neokusno šopirjenje, temveč tudi posledice nove razdraženosti v Srbiji.

Razmerje med obema državama se je bilo zadnji čas res nekoliko zboljšalo. Odkar je Pašić govoril z Berchtoldom, je bilo v Belgradu povsem jasno stremiljenje po zbliznanju, in vlada je celo storila za Srbijo nenavaden korak ter pozvala časopise, naj opuste vse napade na Avstrijo. Da se prijateljstvo ne more hipoma izleči in utrditi tam, kjer se je leta in leta selalo samo sovražstvo, je naravno. Ali bilo je vendar na poti. In dobro razmerje je potrebno tudi Avstriji. Če misli Berchtold, da izkazujejo Srbiji kakšno posebno milost, ako ji pokažemo prijazen obraz, tedaj se tako temeljito moti, da bi ga bilo treba zaradi popolne nesposobnosti odsloviti. Mi smo veliki in Srbija je majhna. Kljub temu je resnica, da potrebujemo bolj Srbije mi kakor Srbija nas. Ko smo ji zaprli meje za živino, je kmalu pokazala, da so še drugod po svetu ljudje, ki kupujejo meso; in sedaj, ko se je približala morju in ji je pot čez Solun odprta, je njen izvoz živine zelo olajšan. Dosegli smo pravzaprav le to, da ne bomo dobili srbskega mesa nikoli več tako po ceni, kakor bi ga bili dobivali, če ne bi bili samj povečali števila kupcev. Naša industrija potrebuje srbski trg, medtem ko Srbija, če ima denarja, nikdar ne bo prišla v zadrego zaradi nakupa svojih potrebščin, ker ljubijo tudi industrialci drugih držav vsak dobicek.

Zato se Italija in Nemčija nista pridružile našemu hrupnemu ultimatu; kajti ondodni državniki razumejo, kako je nespametno odbijati deželo, s katero se lahko delato kupčije. Za Berchtolda pa taki obziri niso merodajni. Že enkrat je dejal, ko so veleindustrialci na svojem sestanku v Ustih kritizirali njegovo politiko, da se diplomacija ne more ravnati po željah trgovine. Tako je poslal tudi svoj ultimatum v Belgrad, ne da bi pomislil, kakšne posledice bo imela ta neprijaznost za našo industrijo in kupčijo. Nemčija in Italija sta pač mislile na to in zato ni prišel ultimatum ne iz Berlina ne iz Rima; pač pa pojdejo v Nemčijo in v Italijo iz Srbije naročila, ki ji jih Avstrija potrebovala kakor vsakdanji kruh.

Berchtold triumfira, ker se je Srbija uklonila njegovim zahtevam. Za avstrijsko prebivalstvo pomeni ta Berchtoldova zmaga toliko na gospodarskem polju, kolikor izgubljena bitka.

Po bernski konferenci.

Pretečeni mesec je bila v Bernu mednarodna konferenca za delavsko varstvo, na kateri so sklepali birokratje posameznih evropskih držav, koliko varstva za zdravje in življenje naj uživajo delavci in mladostni delavci. Če sklepajo birokratje, visoki državni uradniki o varstvu za delavstvo življenje, ki se nikdar niso izkusili na lastnem telesu težke posledice 12urnega napornega dnevnega dela, ki še niso prečuli noči v zatohlih tvornicah, tedaj je že jasno, da ti ljudje ne bodo sklepali zakonov, ki bi bili v resnici prid delavstvu. Sklepi bernske konference potrjujejo znova našo staro trditve, da so vlade mehke kakor vosek, če gre za

varstvo kapitalističnih izkoriščevalcev, da so pa tope, ozkosrčne, če je delavec tisti, ki zahteva varstvo za edino blago, ki ga ima in ki je vse njegovo premoženje, za svoje zdravje. Sklepi bernske konference kažejo jasno, da so s temi sklepi zadovoljili vladni zastopniki podjetnike, da so pa za delavstvo skoraj brezpomembni. Konferenca je razpravljala o dveh točkah: Nočno delo za mladostne delavce naj se omeji in za delavke in mladostne delavce naj velja deseturni delovnik. Že program sam na sebi je boren. Če razpravljajo le o omejitvi, ne pa o popolni odpravi nočnega dela mladostnih delavcev, tedaj pomenja to to-

liko, kakr če bi izganjali hudiča z belecubom. Konferenca je prišla do naslednjih sklepov: Nočno delo za industrijske mladostne delavce naj bo prepovedano do 16. leta. Absolutna prepoved nočnega dela pa velja do 14. leta. Nočni počitek mora trajati najmanj 11 zaporednih ur in raj obsega tudi čas od 10. zvečer do 5. zjutraj. Za premogokopne rudnike se sme čas za počitek prestaviti, če podaljšajo počitek. Določbe naj postanejo veljavne dve leti po sklenjenem protokolu, za steklarsko industrijo, za plavže in valjarne postanejo te določbe pozneje veljavne, ker bi drugače nastale po posameznih deželah težkoče. Industrijsko delo za delavke brez razlike starosti in za mladostne delavce do 16. leta velja deseturni delovnik. Čezurno delo, kadar je potrebno, ne sme presegati 140 ur na leto.

To je vsa žetev. Namesto da bi konferenca sklenila prepoved in sicer brezpogojno za nočno delo mladostnih delavcev do 18. leta, pa se zadovolji z absolutno prepovedjo do 14. leta in odobrava tako dosedanje brezvestno izkoriščanje nedoraslih in dovoljuje še nadaljno trpinčenje otrok. Na Angleškem, Francoskem in v skandinavskih deželah že imajo absolutno prepoved nočnega dela za delavce do 18. leta in nihče, ki pozna gospodarske razmere teh dežel, ne bo trdil, da je tukaj narodno gospodarski položaj prebivalstva manj ugoden kakor po državah, kjer brezvestni kapitalizem goni otroke v predčasno smrt. Bernski konferenci je bil predložen načrt za brezpogojno prepoved nočnega dela mladostnih delavcev do 18. leta, ali ravno zastopniki naše ljube Avstrije in Nemčije so se najbolj upirali temu predlogu, a z vso vneemo so se potegovali za sprejeto brez-

Dnevne beležke.

— **Ljubljanski občinski svet** ima prihodnjo redno sejo v torek 28. t. m. ob 6. zvečer.

— **Ne pesimizma, ne optimizma.** Za boj, ki ga je v kratkem izvajevati v deželi, je treba treznosti. Kar je pod njo in kar je nad njo, je lahko škodljivo. Veliko je na Kranjskem ljudi, ki so polni pesimizma, pa godejo venomer eno: Saj je klerikalizem premočan, saj ga ni mogoče premagati! Če bi vsi ljudje tako mislili in imeli prav, tedaj sploh ne bi bilo izpremembe na svetu. Kar je enkrat bilo veliko in močno, bi moralo ostati veliko in močno za vse večne čase. Zgodovina pa je najboljši dokaz, da ni tako. Veliko večje sile od kranjskega klerikalizma so padle in izgubile, na njih mesto pa so prišle moči, ki so bile majhne, Kranjska klerikalna stranka ni od vekomaj, zatorej tudi nima večnega življenja. Toda ker nismo krvoločni, ji niti ne želimo, da bi kar poginila kakor riba na suhem. Da je ni mogoče pri njih volitvah pokončati, je pač naravno. Ali tega niti treba ni. Pod solncem je veliko prostora za dobra in slaba bitja, zakaj za ne bi bilo tudi za klerikalno stranko? Le njene strahovlade je že dovolj in to je treba strmoglaviti. Za to pa zadoštuje, če se njeno zastopstvo v deželnem zboru primerno oslabi. In ker je to v rokah volilcev, in ker se z volilci lahko govori, ker se jim lahko pojasni resnica, ker se jim z dokazi lahko odpro oči, je to delo izvršljivo. In ker je izvršljivo, se ne sme tarnati, da se ne dá nič opraviti, temveč na delo je treba iti, pa izgine pesimizem kakor kafa. Škodljiv je pa tudi prevelik optimizem. Brez dela ni nobenega sadu in nobenega uspeha, in kdor je spoznal, kako velika ovira vsega našega napredka je klerikalizem, mora iz tega tudi izvajati prave posledice in z vsemi svojimi silami pomagati pri delu, da se strmoglaviti strah, ki napolnjuje deželo s trepetom. Trezno je treba resnici pogledati v oči; tedaj vidimo, da je klerikalizem na Kranjskem velik in močan, ampak da ga pogumen in krepek bo lahko premaga.

— **Gospoda Dularja ne bo več v deželni zbor.** Zaradi družinskih razmer ne kandidira več. Nemara gosp. Dular ni edini bivši poslanec, ki ne bo več poslanec. Dr. Krek je dejal, da je za človeka, ki dela v javnosti in ki je na visokem mestu, večasi dobro nekoliko ponižanja. Kaj če bi veljalo to tudi za stranke? Naša klerikalna stranka n. pr. je postala tako ošabna, da bi ji nekoliko ponižanja tako dobro delo kakor bolni zdravlilo. Kar je postala velika, ko si začeli njeni matadorji domišljati, da ni sile na svetu, na katero bi se jim bilo treba kaj ozirati, in zaradi tega so vpeljali v deželo politiko najbrutalnejšega strankarstva, ki se še nikdar ni končalo drugače kakor s korupcijo. Prevzetnost je v političnem življenju prav tako škodljiva kakor v privatnem, in zato bi bilo le koristno, če bi se preveliki ošabnosti nekoliko postrigel greben. To pa se najprej doseže, ako se volilci ne zadovolje s tem, da odneso pri volitvi svoje glasovnice v volilne posode, ampak če se takoj poprimejo agitacije in razložo drugim, kako so klerikalci gospodovali v deželi. Potem se lahko zgodi, da ostane razun Dularja še kdo doma.

— **Izseljeniško vprašanje** je prišlo vsled razkritih o kanadski paroplovni družbi zopet enkrat na dnevni red. To gotovo nič ne škoduje, ali postavljanje tega vprašanja na dnevni red doslej tudi nič ni koristilo. Izseljevanje se ni zmanjšalo in usoda izseljencev se ni zboljšala. S tem, da se poje ljudem visoka pesem domovine in se jim pridiga ljubezen do rodne grude, se ne ustavi izseljevanje. Kajti domovina, ki ima za svoje sinove samo stradanje, jih ne more

pomembno prepoved. Postopanje avstrijskega zastopnika na bernski konferenci jarko osvetljuje vso hinavščino naše vlade. Nekaj dni pred bernsko konferenco je bil v Salzburgu kongres za otroško varstvo, na katerem je bila naša vlada prav izdatno zastopana in na katerem so oficialni zastopniki avstrijske vlade pripovedovali o socialni vesti te vlade in o njeni ljubezen do socialno političnih reform. Na bernski konferenci bi bila lahko pokazala naša vlada dejansko ljubezen do socialnih reform, pa se je še pravočasno spomnila, da so jej kapitalisti bližji kakor ogromna večina prebivalstva in je zato podpirala predlog, s katerim se ne zameri kapitalistom.

Bernska konferenca je pokazala, da je prišla socialna reforma meščanskih strank do tiste točke, kjer so jo hoteli imeti kapitalistični izkoriščevalci: prestanek v socialni politiki. Zakaj sklepi bernske konference so prirojeni popolnoma le za interese kapitala, ki bo lahko tudi po tej konferenci svoj divji lov za profitom tako neovirano nadaljeval kakor doslej. Seveda ne gane naše državne birokrate tudi to prav nič, da so zdravniki že zdavnaj nastopili z vso strogostjo proti nočnemu delu in za več varstva za mladostne delavce in delavke.

Delavstvo pa spozna iz sklepov bernske konference eno: Le iz lastno močjo, le s silo svojih organizacij bo izsililo od kapitalizma toliko varstva za svoje življenje in zdravje, kolikor ga potrebuje, da pa ne sme pričakovati od vlade ne zmisla za svoje zahteve, ne dejanske pomoči. In bolj kot kdaj velja stara pesem: Samo organizacija je sredstvo, ki pripravi delavcu človeško življenje, ker ni bil kapitalizem še nikdar tako objesten kakor sedaj.

privlačiti. Izseljevanje je na vsak način veliko zlo. Ali tisti, ki ne vidijo nič drugega, kakor da ostane domovini preostalo rekutov, ali pa da ni več poljedelskih delavcev za krono in frakelj žganja, imajo malo sposobnosti, da bi rešili to vprašanje. Sleparije kanadske družbe osvetljuje izseljevanje tako žarko, da bi tudi patriotje v svojih skrbih za polne kasarne lahko spoznali, da morajo segati vzrok izseljevanja veliko globlje. Denar milijonarjev, ki so združeni v Kanadski družbi, je organiziral velikansko sleparstvo in pospešil izseljevanje takih ljudi, ki v nekoliko drugačnih razmerah ne bi bili mogli zapustiti svoje ljube domovine. Ali ljudje so se dali zapeljati. Radi so porabili priliko, da se prepeljejo čez veliko lužo. V avtomobilu so se vozili čez mejo, ker avtomobilistov ne smatrajo tako hitro za sleparje kakor ljudi, ki vandrojo peš po cesti. Preoblačili so se, da bi ušli paznosti skrbnega državnega očesa. Vsako sredstvo jim je bilo prav, da se le mogli odnesti pete tja, kjer so mislili, da se jim bo kaj bolje godilo. Ta beg iz dežele pa je nevaren splošnemu gospodarstvu, ker ovira in mestoma naravnost onemogoča razvoj industrije, ne pospešuje pa niti agrarizma, ker se zemlja ob pomanjkanju rok ne more obdelovati, kakor bi bilo treba. Ali če se hoče to gibanje preprečiti, ne zadostuje zapiranje fantov, ki pridejo pravici v roke, ne zasledovanje izseljevalnih agentov in sleparjev. Edina resna pomoč je zboljšanje gospodarskih razmer doma. Država in dežela sta poklicani, da poskrbita za temeljite reforme. Toda doslej sta država in dežela s svojim gospodarstvom in s svojo politiko le popeščevali hrepenenje po tujini, ker sta siromašnim slojem otežčali življenje tako, da jim je domovina postala pekel. Dokler bodo Berchtoldi vodili našo zmanjgo politiko, dokler bo večina državnega zbora nosila militarizem milijone in milijardo na oltar in dokler bodo na Kranjskem absolutno vladali klerikalci, ki človeka samostojnega mišljenja niti ne poznajo, bodo vsi ukrepi zoper izseljevanje zaman. To je treba vpoštevati tudi pri deželno-zbornskih volitvah.

— **Izseljeniške pisarne.** Pisarna »Mednarodnega potovalnega urada« na Dunaju, za katero je dobil svojčas koncesijo poslanec Oncul, je bila včeraj uradno zaprta in njen vodja, neki Müller, aretiran. — Oblasti so uvedle tudi na Ogrskem pri izseljeniških družbah preiskavo. Mnogo agentov iz Galicije je zbežalo v ogrske gozdove, kjer se skrivajo. Orožništvo je več agentov že aretiralo.

— **Volitve za obrtno sodišče v Ljubljani** bodo za delavce v nedeljo 23. novembra 1913, za podjetnike pa 25. novembra. Natančnejše podatke o volitvi dobimo pravočasno.

— **Mesečni shod podružnice lesnih delavcev** se vrši v nedeljo dne 16. t. m. ob 9. dopoldne v salonu gostilne pri »Levu« z običajnim dnevnim redom.

— **Kdor ni klerikalec,** bo vsaj do 22. decembra, ko se zaključujejo volitve za kranjski deželni zbor, brez pardona tepec. Dekrete bodo izdajali klerikalni časopisi, ki bodo obenem brez takse priznavali vsakemu klerikalnemu jecljavcu Aristotelovo in Salomonovo modrost. Volilcem, ki imajo dosti časa, je zategadelj prav iskreno priporočati čtivo klerikalnih listov v dobi volitev. Če bodo primerjali to, kar slišijo na shodih, s klerikalnimi poročili, to kar se je godilo v deželni zboru, s klerikalnimi slavošpevi, se jim bodo o resnicoljubnosti tega poštenega katoliškega časopisa tako široko odprle oči, da bodo kmalu vsega siti, kar je klerikalno. In spoznali bodo, da je padec kleri-

Kalnega gospodarstva res potreben zaradi javne morale v dežel.

— **Največje bojno ladjo** so spustili te dni v Portsmouthu na Angleškem v morje. Ta nadrednot ni le največji, temveč je tudi prvi, ki ga kurijo z oljem. V rezervoarjih za olje bo imel 4000 ton tekočega kuriva, torej dovolj, da s to mornarico lahko plove na svetovno potovanje. Nadrednot se imenuje »Queen Elisabeth« in bo potreboval 25 do 30 odstotkov manj moštva kakor druge bojne ladje, na katerih kurijo še s premogom. Na ladji bo osem ali pa deset velikanov topov z 38centimeterskim kalibrom. Drednot stane 60 milijonov kron. — Upamo, da avstrijska vojna uprava tudi nas kmalu osreči s takim čolnikom, saj se godi avstrijskemu ljudstvu tako dobro, da občuti vojne izdatke le še kot sladko breme.

— **Slovensko deželno gledališče.** Danes, v sredo, ob 5:55 popoldne se pripelje oboje hrvaške opere v Ljubljano. Ensemble tvori 70 oseb. Zvečer ob 8. je prva operna predstava ter se poje Verdijev »Trovator« (4 dejanja v 8 slikah). — V četrtek se začne predstava že ob pol 8., na kar izrecno opozarjamo. — Prva operna predstava se vrši v slavnostno razsvetljenem gledališču. — Gosp. režiser Borštnik je baš te dni v Zagrebu igral več vlog, zato pride v Ljubljano šele v nedeljo, da uredi dramsko vprašanje. Predvsem pa mora oboje še izpolniti, preden začne s predstavami.

— **Koncert »Glasbene Matice«** v »Mestnem Domu« je včeraj jako lepo uspel. Bil je predvsem koncert violončelnika Kocijana in pevke gospe Lovšetove, katerima sta se pridružila še pianista g. Eisner iz Prage in Trost iz Ljubljane — obiskovalci, ki so napolnili dvorano, so torej slišali same sile prvega reda. Program je bil izbran in briljantno izveden. Obširnejše poročilo objavimo jutri.

— **Volilni shod** v Zgornji Šiški bo v nedeljo 26. t. m. ob 3. popoldne v gostilni pri »Sve-draču«. Preteklo nedeljo se namreč shod vsled nastalih zaprek ni mogel vršiti. Toliko soder-gom v vednost.

— **S ceste.** V petek popoldne je povozil izvošček z dvoupreženim vozom na Marijinem trgu 11letnega učenca Franca Rusa iz Loškega potoka. Deček se ni mogel pravočasno izogniti izvoščku, ki je vozil precej hitro. Konji in voz so šli čezulj in dobil je mnogo poškodb. — 11letnega učenca Alojza Falotova je poslala mati te dni po kruh. Šel je po Dunajski cesti. Za njim je pritekel njegov triletni bratec prav v trenutku, ko je peljal po Dunajski cesti avtomobil v smeri proti Ježici. Avtomobil je zgrabil dečka in ga vrzel. K sreči ni deček težko poškodovan. — V Vrhovčevi ulici je aretiral stražnik 16letno dekle Ano Šemrovovo iz Logatca, ki je svoji delodajalki takoj drugi dan službe izmaknila 20 K.

— **Smrtna nezgoda.** Posesnik Josip Prosen iz Čirčičev pri Kranju je vozil v petek popoldne iz gozda stelho. Po nesreči je padel z naloženega voza in je pri padcu dobil tako težke poškodbe, da je v soboto umrl. Prosen je bil star nad 50 let, oženjen in brez otrok.

— **Pocestni tat.** Pred kratkim je šla neka učiteljeva soproga okoli 6. zvečer po Komen-skijski ulici. Nasproti jej je prišel približno 14-leten fant in jej iztrgal iz rok ročno, kvačkano torbico, v kateri je imela poleg drugega tudi denarnico s 6 kronami. Fant je nato zbežal.

— **Živa je zgorela** petletna Frančiška Novak, posestnikova hči v Podlipi, župnija Raka. Bila je na njivi, kjer je njen oče Franc Novak oral, medtem se je pa neopažena odstranila in hitela k ognju, kjer je bil zakuril nek pastir. Komaj je bila deklica pri ognju, pa se ji je vžgala obleka. Nesrečni oče je hitel na pomoč in je skušal z golimi rokami pogasiti ožni njene goreče obleke, a bilo je brez uspeha njegovo prizadevanje. Vsa obleka na njej je zgorela in nekoliko ur pozneje je dekletce za opeklinami umrlo. Tudi oče se je med gašenjem hudo opeknel na obeh rokah, zakar se zdaj zdravi v kandijski bolnišnici.

— **Roparski morilec prijet.** Iz Zagorja ob Savi nam še poročajo: Tukajšnji orožniki so prijeli roparskega morilca Jazca Pivka v Zagorju dne 19. t. m. ob 7:34 zvečer, ko se je pripeljal z vlakom iz Ljubljane. 12. t. m. je umoril in oropal v Zmuncu pri Skofiji Loki gostilničarko Marijo Krainik. Ropar je 20 let star, v Novo Oslinico pri Kranju pristojen. Premoženja je

imel pri sebi K 14-97, dve žepni uri in električno svetilko. Da je to stvari naropal, je priznal. Ropar je bil že štirikrat kaznovan radi raznih tatvin in ropov. Orožniki so ga odpeljali v zapore okrajnega sodišča v Ljuti.

— **Aretacija v Spodnji Šiški.** V Spodnji Šiški so aretirali zaradi tatvine monterja klavirjev, ki je pokradel od 12. do 20. oktobra v kavarni na Šentjakobskem trgu dve vložki za električni klavir, vredni 60 K. Vložki je prodal v neki gostilni na Poljanski cesti. Izročili so ga deželnemu sodišču.

— **Kolo je ukradel** neznan tat železniškemu delavcu Antonu Močniku iz Terzina. Močnik je imel kolo, ki je še dobro ohranjeno pred hišo, ko je prišel mimo hiše približno 20 let star popotnik, srednje velikosti. Močnik je zasledoval tatu do Črnuče, od tukaj dalje je pa izgubil sled.

— **Žrtve strele.** Na Trilju pri Sinju je udarila strela v hišo posestnika Latinaca. V hiši je bilo pet oseb. Strela je ubila na mestu 18letnega fanta in mlado gospodinjico, ki se je šele pred dvema mesecema poročila. Ostali trije so težko poškodovani.

Idrija.

— **Deželnozborski volilci v Idriji, pozor!** Vsi deželnozborski volilci v Idriji, ki so po mesecu aprilu 1911 pridobili volilno pravico, ki so torej 24 let stari, odnosno dosegli od tega časa enoletno bivanje v Idriji ali pa so po tem času spremenili svoje bivališče, naj se zgledajo v občinski pisarni, da bo volilni imenik popoln in ne bo nepotrebnih reklamacij. Čas zglašanja je vsak dan od 8. jutraj do 2. popoldne.

— **Plenarni sestanek vseh zaupnikov** naših organizacij se vrši v sredo dne 22. t. m. ob pol 9. zvečer v društvenih prostorih. Vabijo se poleg odborov posameznih društev tudi vsi člani društva »Naprej«. Sestanek ima določiti smer boja v sedanjih deželnozborskih volitvah.

— **Shod v Spodnji Idriji,** na katerem je poročal sodrug Štravs, je bil dobro obiskan vzlic temu, da so imeli cerkven shod ta dan na Voj-skem, kamor so ljudje iz Gorenje Kanomlje po-večinoma šli. Shodu je predsedoval sodr. Leo-pold Alič iz Idrije. Poslušalci so stvarna izva-jaanja sodr. Štravs mirno poslušali. Čula so se le odobravanja in včasih smeh, zlasti, ko je med drugim omenjal tudi početje vodiške Jo-hance, ki je preselila celo ljubljanskega škofa s telečjo krvjo. Iz razpoloženja na sedanjih shodih je posnemati, da se ljudem oči tudi na kmetih odpirajo in sedaj verujejo, da je kleri-kalni režim v njihovo pogubo.

Poslednji dnevi Pompeja.

7 dni od petka 17. do četrtega 23. okt.

največja katastrofa človeštva, po romanu Edvarda Bulverja. 5 dejanj, 2 uri predvajanja. Šolski mla-dinci dostopno. — Cirkuski prizori z levi, gladi-atorske borbe, rimski bakanaži, izbruh vezuza. Predstave ob 3, 5, 7, 9, v nedeljo ob pol 11, 2, 4, 6, 8, 10. Zvišane cene K 1-90, 1-60, 1-30, 1-5, in K — 60, Kino Ideal.

Stajersko.

— **Pri večini štajerskega deželnega zbora** vladajo čudni nazori o dolgovih in pokritju. Poldrug milijon kron za draginske doklade učitelstvu ni hotela večina v deželnem zboru drugače dovoliti, kakor da se zvišajo doklade na pivo. Za draginske doklade učitelstvu so se ravnali torej buržvazni in kmečki poslanci po načelu: brez pokritja ne dovolimo novih izdatkov. Ko pa so gospodje župani in okrajni predstojniki na sobotni večerni seji v vsej naglici sklenili za vzdrževanje okrajnih cest posojilo dva milijona kron, tedaj pa se ni niti eden od teh gospodov spomnil na pokritje. Socialno demokratski poslanci so predlagali v štajerskem deželnem zboru, naj se najame tudi za draginjske doklade učitelstvu poldrug milijon, dokler se temeljito ne uredi deželne finance, ker se je doslej vedno tako postopalo. Takrat so pa hiteli gospodje pripovedovati, da to ne gre, da je treba za vsak dolg tudi pokritje. Za učitelstvo ne velja posojilo, ampak za okrajne ceste mora biti posojilo brez pokritja, čeprav ni dežela niti najmanj dolžna, tudi po zakonu ne, da bi sub-vencionirala okrajne ceste.

Za resnico.

Roman.
Spisal Jožef Laichter.
(Dalle.)

»Fej, je pljunil Mikyška s ponarejeno ogorčenostjo. »Rad bi videl, Beneš, kdaj boš vendar jenjal norce briti iz resnih stvari! Hruby, povejte — pa saj smo baš o tem govo-rili — ali kaj korist, vedno le na prazno filozo-firati, ali naj nosim npravnega policaja s seboj ali vodim za seboj? Torej, prijatelji, povej se-daj, kako si jim razlagal program in organiza-cijo? Ali vas je bilo veliko? Samo delavci ali —?«

Beneš je sedel in začel pripovedovati, da je bil shod dobro obiskan, da je prišlo tudi ne-koliko šivilj, sicer pa sami delavci. »Janko, sli-kati bi me bil moral, kako sem jim govoril na dušo o sodelovanju inteligence in delavstva. Slikal sem jim bodočo našo državo, niti Bel-amy bi ne mogel bolje. Poljasnil sem jim, kaj je kolektivizem, kako si moramo skupaj pri-zadevati z vsemi možnimi sredstvi, da pode-remo sedanjo uredbo in postavimo novo. Hruby, ali ste vi tudi za kolektivizem?« se je paenkrat obrnil k Ivanu.

»Saj sem bil na dunajskem shodu«, je naglo odgovoril Ivan, videč, da gre zato, da bi po-kazal svoje zanimanje za stvar.

»Vi ste bili na dunajskem shodu?« se je dviglo precej glasov.

»Res,« je izpregovoril Beneš, »vi ste bili na dunajskem shodu. Od tega časa se pravz-prav šele dobro gibljemo in z nami se računa drugače, nego prej. Tam-le Janko že sedaj špekulira na poslanski mandat, a škoda, da ni malo prej prišel na svet.«

»Hruby, vidite, zopet brije norce,« je re-kel Mikyška. »Kako bi mogel kdo s tem člo-vekom resno izpregovoriti o čem. Toda, Hruby, prihaja mi na misel, vi ste imeli peklensko srečo, da ste študirali baš na Dunaju. Sicer bi vas bili tudi relegirali. No, pa smo mi takrat kantorjem zaigrali za njih policijsko delovanje, to so bile dobre demonstracije. Rektorju so fr-čale črepinje z oken. Lašek, škoda, da te ta-krat ni bilo z nami — to je bilo vendar nekaj, kar je delo dobro.«

Razgovorili so se o demonstraciji. Pripo-vedovali so še, kako so profesorjem klicali »pe-reat«, kako so na Betlehemskem trgu klicali slavo spominu Husa, kako so pred univerzo žvižgali in kričali »pereat rector!« »pereat senat!«, kako so stražniki potegnili sablje, pa so jih morali zopet spraviti. »Lašek, takrat bi bil moral biti zraven!« je znova ponavljal Mi-kyška. Potem smo korakali na Olsane, oven-čali grob Havlička, Baraka in Sladorskega — zapeli smo: »Spi Havličku«, in ko smo se potem s pokopališča vračali v sprejedu polica-jev, nas je bilo že nekaj tisoč. Sedaj bomo pa, če bog dá, imeli za vedno mir od kantorjev. Zato imamo druge naloge pred sabo. Sicer smo pa zadnji čas tudi že nekočkrat zademonstrirali, Hruby, le da so bile demonstracije manjše.«

— **»Tolažilec« alkohol.** V neki gostilni na Kamenščaku je izpraznil žganjar Stanič namah politrsko steklenico žganja. Za nekaj dni je po-tem v hudih bolečinah umrl.

— **Ženo je umoril.** Iz Gornjega grada poro-čajo: 17. oktobra so dobili posestnico Marijo Zupanovo mrtvo v postelji. Na vratu je imela sumljive sledove, da to je nekdo davil in ki so kazali, da žena ni umrla naravne smrti. Kot morilca so takoj sumili njenega moža, ki je ži-vel s svojo soprogo v vednem prepiru in ki je imel tudi ljubico, kateri je obljubil zakon. Celj-sko državno pravdnistvo je odredilo razteleše-nje trupla.

— **Strahovit požar** je divjal v vasi Gais-horn pri Ljubnem na Zg. Štajerskem. Uničil je 17 posestnikov 50 objektov.

Pazite, kdaj bodo razloženi volilski ime-niki po občinah! Skrbite za pravočasne in te-meljite reklamacije! Nihče naj se ne zanaša, da mora biti vpisan! Vsakdo naj se zanesljivo sam prepriča!

Koroško.

— **Samomor.** V nedeljo jutraj so našli na dvorišču neke hiše v Hoffmanovi ulici v Celov-cu ustreljenega 20letnega stavbnega tehnika Karla W. Ustreljen je bil v prsi, poleg nje je ležal revolver, katerega je samomorilec šele pred nekaj dnevi kupil. Vzrok samomora še ni znan.

— **Smrten padec kolesarja.** Na cesti k Sv. Hemi je padel s kolesa v nedeljo dopoldne oskrbnik in knjigovodja Viljema Gortona Julij Kleiss. Mož je padel tako nesrečno, da si je prebil lobanjo in zadobil tudi več notranjih poškodb. Odnosi na ga nezvestnega s ceste domov, kjer je kmalu nato umrl, ne da bi se še kaj zavedel. Kleiss je bil star 48 let in zapušča vdovo s 4 nepreskrbljenimi otroci.

— **Požar.** V soboto ob pol 1. jutraj se je vnelo gospodarsko poslopje posestnice Tere-zije Rubländer pri Sv. Agati v celovški okolici. Zgoraj je hlev s skednjem in z več manjšimi prizidki. Živino so rešili. Vnemala se je tudi že hiša, katero pa so gasilci in domačini pogasili. Škodo cenijo na 7000 kron, zavarovalnica pa znaša 3400 kron. Kako je nastal ogenj, še ni znano.

Državni zbor.

Dunaj, dne 21. oktobra.

Pričakovanje, da bo danes pri otvoritvi državnega zbora kaj hrupa in da bo zlasti češki komisar dal radikalnim Čehom povoda za burne prizore, se ni izpolnilo. Zbornica je pov-sem mirno pričela razpravo o »malem« finan-čnem načrtu in niti slutiti ni bilo, da je vlada na Češkem malo prekršila ustavo in da bi se izplačalo razburjenje zaradi tega. Vlada pa vendar ne uide odgovornosti, ker namerajo razpravo o finančnem načrtu prekiniti za ne-koliko dni, da se bo govorilo o češkem vpra-šanju. Posebnega rezultata pa tudi ne bo, ker nameravajo voditi debato v obliki vloženih predlogov. Nemški nacionalci so se vendar ustrašili nastopa državnih uradnikov in se ka-žejo, kakor da bi hoteli res odreči vladi ve-dne druge želje, dokler ne bodo dovoljeni davki, s katerimi se naj pokrijejo stroški pragmatike. Rusini delajo za sedaj nekoliko obstrukcije. Začetkom seje so predlagali, da naj se odstavijo davčni načrti z dnevnega reda, ker se ni rešena volina reforma za Galicijo in ker Rusini no-čejo pripustiti državnih preodkazov deželam iz davka na žganje. Ko je bil ta predlog odklo-njen, se je pričela debata o avtomobilskem davku in Rusin Folis je govoril več ur. Kako daleč mislijo Rusini gnati svojo obstrukcijo, pa še ni jasno. Jutri se pričakuje, da bo rešen av-tomobilski davek, potem pride na vrsto tota-lizatorski davek, potem davek na peneča vina, potem davek na žganje, potem zakon o preod-kazih deželam, naposled osebnodohodninski davek, ki se bo obravnaval v dveh oddelkih.

Seja.

Preds. Sylvester odvarja sejo ob 11. dopoldne. Novoizvoljena poslanca dr. pl. Bo-browski (poljski socialist) in dr. Mataja (krščanski soc.) podata obljubo. Preds. Syl-vester se spominja umrlega poslanca dekana L. a. g. a, potem katastrofe ladje »Volturno« in nesreče nemškega zrakoplova L. II.

In tu se je vtaknil vmes Otokar, da je bilo vendar le prekrasno, kako so i sedaj zademon-strirali, in kako so bila nekemu duhovniku na Žižkovu pobita okna, ker je zbadljivo sramotil vse svobodnejše gibanje.

»Delavska Omladina je proslavljala smrtni dan Avgusta Smetane in pri tem je počilo, Hruby,« je razlagal Mikyška.

»Hruby, veš,« je skočil v besedo, kakor bi ga bil poklical, Otokar s svojim položim gla-som, »kadar se reče poldemo, pa gremo. Zad-njič ob Trojanovem pogrebu je bilo tudi pre-krasno. Korakali smo, pevali smo — no ra-dost!«

»Le predstavite si, Hruby,« je razkladal Mi-kyška, »kako se policija sedaj jezi. Vse nam konfiscira, za nohte ji lezemo. Toda mi ji po-kažemo, kdo je močnejši — in dali nam bodo mir kakor kantorji. Hruby, to je dobro, da ste med nami sedaj. Lahko tudi pomagate.«

XVII.

Sedeli so skoro do polnoči. Ivan je zvedel marsikaj, kar mu je bilo znano, pa tudi marsikaj novega. Najbolj mu je obšla v glavi opazka Beneševa o Mikyškinem sporu s Kačerovskim. Zato je pri odhodu iz gostilne vprašal medpoto-ma Beneša, kako je s to stvarjo pravzaprav.

Pa Mikyška je čul to vprašanje in odgo-voril namesto Beneša: »Skratka, Kačerovsky je pretiran idealist. Hruby, mi pa imamo sedaj pred sabo druge stvari in druge naloge. Preje nam je to mar, da bi bili doma sami svoji go-spodje, potem bomo imeli več časa za vsako-vrstno moraliziranje.«

Min. preds. grof Stürgkh predstavlja vodjo finančnega ministrstva Engla. Vložen je dodatni proračun za leta 1913, proračun me-lioracijskega zaklada za 1913, zakon o zakladu za pospeševanje živinoreje, zakon o konzular-nem sodstvu, izseljenjski zakon, ter letno po-ročilo komisije za kontrolo državnih dolgov za leto 1912.

Prehaja se

v specialno debato o finančnem načrtu.

Post. Levickij (Rusin) predlaga, da se ta točka odstavi z dnevnega reda. Njegov predlog se odklanja.

Post. Volkert, (soc. dem.) zagovarja predlog manjšine, da naj se avtomobilski davek raztegne tudi na luksuriozne vozove. Če se vpelje davek samo za avtomobile pride avto-mobilna industrija, ki ima veliki sposobnosti inženirjev in delavcev zahvaliti ugledno stališ-če, v nevarnost, da jo zadene velika škoda. Manjšina se je izrekla proti predlogu socialnih demokratov, tudi vlada ga odklanja, pa se iz-govarja, da bi se prizadeti krogi zelo razburjali, če bi se vpeljal davek na luksuriozne ekvipaže. Kdaj se je v tej zbornici kdo brigal, če so de-lavci razburjeni, kadar se jim nakladajo novi davki? Davek na razkošne vozove se odklanja enostavno zato, ker nimajo meščanski poslanci z vlado vred volje, da bi zadeli potratu bogatih razredov.

Kalina (češ. rad.) govori proti načrtu. Kraft (nem. nac.) odklanja Volkertov predlog.

Folis (Rusin) govori več ur z obstrukcij-skim namenom in zaključi svoj govor ob 6. zve-čer.

Sedlak (češ. agr.) govori o svojem mu-nem predlogu o pokončevanju poljskih miši. Nato je bilo vloženih več nujnih predlogov in interpelacij. Konec seje ob 7. zvečer. Prihod-nja sela jutri ob 11. dopoldne.

KONFERENCA NAČELNIKOV.

Dunaj, 21. Na današnji seji klubskih načel-nikov je predsednik Sylvester predlagal, naj se izvrši specialna debata o finančnem načrtu tako, da bo o vsakem zakonu ena razprava, o dohod-ninskem davku pa dve. Post. K r a m a r j e u-porabljal na češko interpelacijo o kršitvi ustave na Češkem in prosil ministrskega predsednika, naj odgovori nanjo. Obenem je priporočal, naj se odpravi o tej zadevi prihodnje dni debata. Po daljši razpravi se je sklenilo, da se sprejme predsednikov predlog o finančnem načrtu. Čim odgovori grof Stürgkh na interpelacijo, se odpravi o njej debata, ki pa naj ne traja čez dva dni. Jutri odgovori Schuster tudi na interpela-cije o Kanadski družbi, ki so bile vlozene od vseh strank. Predlogu, da bi se izseljenjski za-kon in zakon o kontroli državnih dolgov izro-čila brez prvega čitanja odsekov, so ugovar-jali socialni demokrati.

SOCIALISTIČNE INTERPELACIJE.

Dunaj, 21. Socialni demokrati so danes vložili več obširno utemeljenih interpelacij. Po-slanci Glöckel, Abram, Dötsch in dr. Diamond so interperirali zaradi

trgovinskih pogodb z balkanskimi državami.

V obrazloženju interpelacije je rečeno: Vest, da se ne more Avstro-Ogrska niti sedaj, po občutnih nankih zadnjega leta odlo-čiti na preobrat v trgovinski politiki, da se še sedaj profitarski interesi velikih živinorejcev višje cenijo kakor resnični življenski interesi industrije in same države, je izzvala med pre-bivalstvom največjo nezadovoljnost.

Zatorej vprašujemo gospoda trgovinskega ministra:

Hočete li naznaniti poslanski zbornici, s kakšnimi ukrepi misli avstr. vlada zboljšati na-še trgovinsko razmerje z balkanskimi država-mi?

Hočete li povedati zbornici, če nameravate zlasti z odprtjem meje za srbsko živino in srb-sko meso omogočiti trgovinsko pogodbo s Sr-bijo, ki se vjema z interesi avstrijske industrije?

Hočete li pomiriti zbornico glede na to, da ne bodo še enkrat v zgodovinsko odločilni uri žrtvovani interesi narodov in države profitni la-komnosti veleagrarcev?

O socialnem zavarovanju

so interperirali Widholz, Smitka, Pongratz, Jokl in Daszynski ministra za notranje zadeve:

»Janko, ti si izboren zofist,« se je zakrohotal Beneš. »In kako resno znaš to povedati.«

»Tudi resno mislim, Sicer si pa prečitajte v Novih Strujah mojo misel o postanku umetniškega dela — precej v prvi številki — in spo-znate, kako in kaj mislim o teh stvarih.«

»Samo vprašati morate, Hruby,« se je sme-jal Beneš, »od kod je Janko prepisal tisto »svo-jo« misel.«

Čez trenotek so se poslovlili. Ivan je prišel domov, prižgal luč v svoji sobi, poiskal takol Nove Struje in čital Mikyškino misel, ki se je glasila:

»Navdihnili je svojega ljubimca,« svojega moža za nesmrtno delo — Skeptično zrem na to frazo iz umetniških novel in življenje spi-šov. Ako je bil ta umetnik resničen umetnik (t. j. ako je poljalen resno svojo umetnost), ako je nosil svoje misli vedno po vseh potih svojega življenja v sebi in s sabo, dasi doslej nedovr-šene pod pragram zavesti, v nejasnih asocijacijah, v raztrganih miselnih sklepih, verigah in ako je hkrati ljubil, je mogoče, da je vsled pogledov na ljubljeno ženo, s fizično dotiko itd. kri nie-gova bistreje in polneje nego navadno k njego-vim možganom se lijoč, s svojim navalom iz-veklela negotovo maso mišljenja, dvignila lo nač prag zavesti, odkrila asociacije in navidezno pretrgane sklepe, in tedaj je mogoče, da je pod tem fizičnim vplivom (ne povzročnim in ne-hotim) nastalo resnično ono nesmrtno delo. V drugo navdahnjenje pa ne verujem.«

(Dalle.)

B. Götzl, Ljubljana

Mestni trg št. 19. — Stari trg št. 8.

Brez konkurence!
Krasne novosti jesenskih oblek in površnikov domačega izdelka. Za naročila po meri največja izbira tu- in inozemskega blaga.
Solidna postrežba. **Najnižje cene.**

Kako morete zagovarjati, da ne more imeti odsek, ki je razglašen za permanentnega, vsled nedelavnosti vlade že devet mesecev nobene seje?

Kako morete zagovarjati, da se vkljub vašim določenim obljubam vse poletje nič ni storilo, da bi se bile razprave o posebnih določbah za Galicijo dovršile?

Hočete li zdaj te razprave naposled resno uesti in poskrbeti, da se čim prej dovrše?

bernski konferenci za delavsko varstvo
so interpelirali posl. Hanusch, Domes, Sever in Löw trgovskega ministra:

Hočete li naznaniti poslanski zbornici, kakšno stališče so zavzeli vaši zastopniki na mednarodni konferenci za delavsko varstvo v Bernu glede na sporna vprašanja tamkaj sklenjenih pogodb?

Hočete li naznaniti zbornici, zakaj so tam nastopili proti prepovedi nočnega dela za mladostne delavce do osemnajstega leta in proti takojšnji vpeljavi deseturnega maksimalnega dela za ženske in mladostne delavce?

Hočete li zbornici zlasti povedati, pod katerim vplivom, na čigavo zahtevo in iz katerih vzrokov so se zastopniki avstrijske vlade potegovali za sovražne izjemne določbe proti tekstilnim delavcem, proti mladostnim delavcem v podjetjih železarskega kartela in v steklar- nah?

Goriško.

— K avtomobilski nesreči na Furlanskem. Kakor smo poročali, se je ponesrečil dne 9. oktobra pri Verzi tržaški avtomobil, s katerim je peljal veleposelnik Trevisini iz Pirana svojo sopogo iz sanatorija v Vidmu v Trst. Težko ranjeno ženo so prepeljali v hišo lekarnarja Calvisia. — Žena, ki je prestala takrat hudo notranjo bolezen, je dobila težke poškodbe na čelu. Vsled te poškodbe je včeraj umrla. Ostali ponesrečenci so že skoraj popolnoma zdravi; z izjemo streljane, ki je spremljala bolnico. To so prepeljali v ponedeljek v bolnišnico, kjer bo morala ostati deli časa.

Delavci v Ljubljani in okolici!

Za volitve v

obratno sodišče

so imeniki v Ljubljani in po občinah, ki spadajo v področje ljubljanske obratnega sodišča, razglašeni v občinskih uradih. Prepričajte se, da ste pravilno vpisani in poskrbite, da vas vpišejo. Če niste, vpisan mora biti vsak, kdor je bil dne 26. avgusta v delu. Zaradi eventualne reklamacije vzemite potrebne dokumente, zlasti delavsko knjižico, s seboj!

Zadnje vesti.

OGRSKA OPOZICIJA.

Budimpešta, 22. Opozicijske stranke so včeraj izročile podpredsedniku poslanske zbornice Szaszu predlog s 67 podpisov, naj skliče zbornico za soboto. Podpredsednik je odgovoril, da je predsedništvo itak že sklicalo sejo za soboto. Nato je omenil posl. Martin Lovaszy: To ni naša reč. Opozicijski poslanci so nato zapustili parlament. Prihodnja seja zbornice bo v soboto ob 10. dopoldne.

VLADNA STRANKA IN ŠKOFOVSKI DENAR.

Budimpešta, 21. Neki budimpeštanski večerni list je poročal, da je več škofov, ki so bili zadnji čas imenovani, moralo ob priliki svojega imenovanja plačati večje zneske v blagajno vladne stranke. Grof Khuen Hedervary izjavlja, da je ta vest izmišljena. Tudi škof Mikes pravi, da je ta vest popolnoma iz trte izvita.

NADŠKOF CSERNOCH TOŽI.

Budimpešta, 22. Primas nadškof Czernoch je vložil proti listu »A Nap«, ki je trdil, da je plačal za svoje imenovanje velikansko vsoto v blagajno vladne stranke, vložil tiskovno tožbo.

RODBINSKA DRAMA.

Arad, 22. V občini Felső Mikoly se je delavec Teofil Dud sprl s svojo družino, kateri je prišel 60letni tast Abraham Dud na pomoč. Teofil je napadel starca z nožem; ta je pograbil sekuro in ubil zeta in njegovega brata Miho, ki je hotel Teofilu pomagati z nožem zoper Abrahama.

RUDNIŠKA NESREČA V CARDIFFU.

Cardiff, 22. Rešilno moštvo, ki je od treh strani prodrl v jamo »Universals«, je zdaj tri četrt milje oddaljeno od prostora, kje leži nedvomno večina trupel doslej pogrešanih rudarjev. Vsako upanje, da bi še koga našli živega, je popolnoma minilo.

SAZONOV SE VRNE V PETERBURG.

Berlin, 21. Iz poučenih ruskih krogov poročajo, da ne ostane ruski minister za zunanje zadeve Sazonov dva dni v Berlinu, ampak da se že nocoj vrne v Peterburg. V Berlin je včeraj prišel iz Pariza.

VOJAŠKA SLUŽBA NA RUSKEM.

Peterburg, 22. Vojno ministrstvo predloži dumi zakonski načrt, po katerem naj se podaljša vojaška službena doba za tri mesece. Ti- sti letnik, ki bi moral letos končati svojo službo, ostane do 1. januarja 1914 pod zastavami.

NEMIRI NA PORTUGALSKEM.

Pariz, 21. »Agence Havas« poroča iz Madrida: Tukaj so razširjene vesti, da so na Portugalskem izbruhnili resni nemiri.

NESREČA NA MORJU.

Ohotsk, 21. Parni čoln parnika »Tula«, ki je vlekel tri barke z ljudmi, je nasedel na pesek. Valovje ga je vrglo ob obrežje. Prva barka se je z enajstimi možmi in z vsem tovorom potopila, tri ljudi so rešili. Drugi čoln se je rešil

z veslanjem. Tretji čoln z vsem moštvo je odgnalo v morje; njegova usoda je neznana.

Odgovorni urednik Fran Bartl.

Izdaja in zalaga založba »Zarje«.

Tiska »Čitelska tiskarna« v Ljubljani.

Konsumno društvo rudarjev v Hrastniku

registrirano združenje z omejenim jamstvom

priporoča svojo bogato zalogo zimskega blaga vseh vrst špecerjskega blaga, otroških oblek, nogavic, čevljev, srajc itd. po najnižji ceni.

Toči se tudi v svoji lastni gostilni pristna bi- zelska, dalmatinska in istrska vina. Pristni re- fosco in »Adria Perle«.

Vabi se toraj cenjene člane, da vse svoje potreb- ščine nabavljajo v svojem lastnem podjetju. Član lahko postane vsak. Delež znaša 20 kron.

Stanovanje

obstoječe iz sobe, kuhinje, shrambe, dr- varnice in sobe v podstrešju se odda v najem s 1. novembrom, Metelkova ulica št. 27 blizu juž. skladišča.

8 dni na poizkušnjo

pošljem vsakemu za 8 dni za- menjave ali denar nazaj po po- vzetu:
Amerikanska niki. ura K 2.90
Roskopf patent. ura . . . 3.—
Amerik. n. Goldin ura . . . 3.50
Železna-Roskopf ura . . . 4.—
Roskopf dvojni plašč . . . 4.50
Ploščata mestna ura . . . 5.—
Srebrna imitac., dvojni plašč . . . 6.—
14-krat. zlata ura . . . 18.—
Original Omega ura . . . 20.—
Konkur. budilka, poni- kijana 20 cm visoka . . . 2.—
Znamka Jungheims . . . 3.—
Radij-ovel. kaz. 4.—
Radij, 2 zvonca 5.—
Radij, 4 zvonci 6.—
Radij, godba 8.—
Ura na nihalo 75 cm . . . 8.—
Ura na nihalo zvonovo- bilje 10.—
Ura na nihalo z godbo- budilko in bitjem . . . 14.—
Okrogla ura z budilko . . . 0.—

Triletna pismena garancija po povzetju.

Max Böhnell,

Dunaj, IV. Margarethenstrasse šte. 398.

Originalni tovarniški cenik brezplačno.

Narocajte se na Zarjo!

Moderne kožuhovine za dame, kakor mufi in ovratnice, otročje gärniture, kožuhovinaste čepice, ovratnice in rokavice za go- spode v obilni izbiri in poljubni ceni

v modni in športni trgovini

P. Magdić, Ljubljana, na sproti glavne pošte.

Vsled sklepa upniškega odbora z dne 16. oktobra 1913 potrjenega po konkurznem sodišču se bode vsa zaloga

trgovine Fr. Igliča
v Ljubljani, Mestni trg šte. 11,

obstoječa iz vsakovrstnega papirja, zvezkov, pisalnih potreb- ščin, razglednic, šolskih torbic in kovčkov, molitvenikov, ga- lanterijskega blaga vsake vrste, igralnih kart, trgovskih in kopirnih knjig, nagrobnih vencev i. t. d. prodajala do po- polnega izčrpanja

odslej pod tvorniško ceno.

Ugodna prilika za manjše trgovce za cen nakup potreb- ščin, kakor tudi za širše občinstvo!

Dr. Fran Novak,

odvetnik v Ljubljani, kot upravitelj konkurzne mase.

Otvoritev nove modne, manufaktorne in suknene trgovine.

Tvrdka J. GROBELNIK

naznanja otvoritev svoje popolnoma na novo opremljene manufaktorne trgovine v prostorih znane stare prodajalne tvrdke FRANC SOUVAN SIN, na

Mestnem trgu šte. 22 v Ljubljani.

V spodnjih prostorih je modno in manufakturno blago najbogatejše sortirano.
V prvem nadstropju je velik oddelek za sukno, preproge in zavese.

Velika zaloga novega in okusnega blaga ter ugodne cene dajejo pričakovanje na obilen poset prejšnjih in drugih cenjenih odjemalcev.

Z velespoštovanjem

J. GROBELNIK, prej Franc Souvan sin.

Potniki
v severno in južno AMERIKO
se vanje sedaj le po domači avstrijski poti
AVSTRO-AMERIKANA
Trst-Newyork, Buenos Aires-Rio de Janeiro
najnovjši brzopleti s dvema vožnjama, električne razsvetljave,
brezličnim brenjavom, na kateri je za vsakega potnika prostoročno, da
dobi dovolj domače hrane z vinom, svež kruh, pastete, kupač itd.

Odhod parnikov:
v sev. Ameriko vsako soboto, v južno Ameriko vsakih 14 dni.
Trst-New-York, vsako soboto.
Trst-Južna Amerika, vsakih 14 dni.
Trst-Kanada, vsak mesec.
Vankovrstna pojasnila daje drage volje brezplačno pri glavni
agenturi za Kranjsko, Štajersko in Koroško:
SIMON KMETETZ, Ljubljana,
Kolodvorska ulica šte. 26.

Občno konsumno društvo v Idriji

naznanja s tem, da je v svoji seji dne 9. svečana 1913 sklenilo, da se hranilne vloge članom
obrestujejo od 1. januarja 1913 naprej po 5 odstotkov.

Kredit do 30 dni je obresti prost. Čez 30 dni do 6 mesecev se imajo računati obresti po 6 odstotkov.
Od kredita nad 6 mesecev pa po 7 odstotkov in sicer že od 30 dni naprej.
Hranilne vloge sprejema društvo vsak dan med uradnimi urami od 8. zjutraj do 12. dopoldne ter
od 2. popoldne do 6. zvečer. — Odpovedni roki so pri društvu najprimernejši in varnost vlog
najboljša, kajti za varnost garantira premoženjska in blagovna vrednost. Vsak član najlažje zampa
svoje prihranke svojemu zavodu.

Načelstvo.

Družinski kruh

iz pekarnice

„Konsumnega društva
za Ljubljano in okolico“

je najboljši in najcenejši.
Hlebi po 1.75 kg veljajo
samo 56 vin.

Dobi se v vseh prodajalnah
„Konsumnega društva za Ljub-
ljano in okolico“. — Člani,
segajte po njem!

Produktivna zadruga ljub- ljanskih mizarjev v Ljubljani

F. Z. Z. O. Z.

se priporoča cenjenemu ob-
činstvu pri nabavi vsakovrst-
nega pohištva, ki ga izdeluje
v lastni, najmoderneje oprav-
ljeni tovarni na Glincah pri
Ljubljani.

Priporoča se tudi za vsa druga
v mizarstvo stroko spadajoča
dela.

Delo je vedno solidno,
točno in prav poceni.

Proračune se na zahtevo do-
pošlje brezplačno v najkraj-
šem času.

Konsumno društvo za Ljubljano in okolico

registrovana zadruga z omejeno zavezo

naznanja svojim članom, da glasom skupne seje nadzorstva in na-
čelstva z dne 17. januarja 1913 obrestuje odslej

hranilne vloge članov po **5** ¹/₂ ⁰/₁₀₀ od dne vloge
do dne dviga.

Dosedanje stanje hranilnih vlog 51.000 K. Dosedanje stanje deležev 32.000 K.
Rezervni zaklad 8000 K. Denarni promet leta 1912.: 1,487.639 K 18 vin.

Pisarna društva v Špodnji Siški, Kolodvorska cesta.

Prodajalne: v Ljubljani: Sodna ulica, Bohoričeva ulica, Krakovski
nasip; v Siški: Kolodvorska cesta, Celovška cesta; na Viču, v Trziču,
na Jesenicah, na Savi in na Koroški Beli.

Pekarna v Spod. Siški, Celovška cesta.

Nadzorstvo.

Načelstvo.